



SBB Barometer

In dit nummer

- Kansen krijgen én pakken
- Peiling juni 2015
- Trends arbeidsmarkt
- Trends stagemarkt

Kansen krijgen én pakken

Inzet op bbl-opleidingen met een goed arbeidsmarktperspectief zal arbeidspotentieel van allochtone jongeren beter benutten



Foto: Hollandse Hoopje

De werkloosheid onder de tweede generatie allochtone werknemers is nog altijd hoger dan onder autochtonen. Uit cijfers van het CBS blijkt al jaren dat de werkloosheid onder allochtone werknemers twee tot drie keer zo hoog is als onder autochtone werknemers en dit verschil neemt niet af.

SBB hecht veel waarde aan de toegankelijkheid van de stage- en leerbanenmarkt voor alle studenten. Deze SBB Barometer gaat in op de positie van allochtone jongeren op de stage- en leerbanenmarkt. We onderzoeken de positie van allochtone studenten op de stage- en leerbanenmarkt aan de hand van verschillen tussen autochtone en allochtone jongeren op de volgende onderwerpen:

- Leerweg (bol of bbl)
- Opleidingskeuze
- Zoekduur
- Reisafstand tot leerbedrijf

Het betere perspectief van de bbl

In tabel 1 is af te lezen dat allochtone studenten relatief vaker kiezen voor een bol-opleiding dan een bbl-opleiding. Van alle ingeschreven studenten in het mbo in het schooljaar 2014/2015 volgt een kwart van de autochtone studenten een bbl-opleiding, tegenover slechts 10 procent van de

niet-westerse allochtone studenten. Nu blijkt de keuze voor bol of bbl zeer relevant. Uit onderzoek blijkt namelijk dat 85 procent van de studenten die een opleiding volgen in de bbl-leerweg na hun leerbaan in dienst treedt bij het leerbedrijf. Dat percentage ligt voor bol-studenten op slechts 40 procent. Dit komt omdat goede ervaringen van zowel de werkgever als de student tijdens een leerbaan in een bbl-opleiding een prima opstap naar een baan blijken te zijn. Tijdens een leerbaan kan een werkgever een goed beeld krijgen van de capaciteiten van een jongere. Een werkgever krijgt bij de begeleiding van een student in een leerbaan meer de gelegenheid goed zicht te krijgen op de capaciteiten van een student dan tijdens een stage.

Opleidingskeuze kan nog arbeidsmarktrelevanter

Ook in opleidingskeuze zijn er verschillen tussen autochtone en allochtone studenten. Allochtone jongeren kiezen

tabel 1: totaal aantal mbo-studenten uitgesplitst per leerweg

Leerweg	autochtone	niet-westers allochtone	westers allochtone	totaal
bbl	24%	10%	21%	21%
bol	76%	90%	79%	79%
totaal	352.459	97.962	28.785	479.206

relatief vaak voor een opleiding in een economisch-administratieve richting. Dat geldt met name voor allochtone jongens. Van alle mannelijke allochtone bol-studenten kiest 56 procent voor een economische opleidingsrichting, tegenover 38 procent van de autochtone bol'ers. Uit metingen van de SBB Barometer (tabel 2) blijkt dat administratieve, secretariële en financiële richtingen (economie) vaker een matige kans op een stage of leerbaan bieden en een beperktere kans op werk, in tegenstelling tot de kansen in de techniek en bijvoorbeeld de voedingssectoren. Relatief gezien kiezen meer autochtone jongens voor een technische bbl-opleiding dan allochtone jongens: 63 procent tegenover 58 procent. Onder vrouwen is de richting zorg en welzijn favoriet. Van alle bbl-studentes kiest ruim 60 procent voor deze richting. Dit percentage ligt onder allochtone en autochtone studentes nagenoeg gelijk.

Zoekduur voor het vinden van een leerplaats is ongeveer gelijk

Hoe intensief een student zoekt naar een stage of leerbaan is uit de stagebestanden niet bekend, maar we weten wel precies hoe lang het duurt voordat een student begint met zijn stage in zijn studiejaar (het resultaat). In de onderstaande tabel is af te lezen dat de zoekduur tot de eerste stage in de meeste bol-leerwegen voor niet-westerse allochtonen één of twee weken langer is dan voor autochtone studenten. Daar staat tegenover dat allochtone studenten in de technische opleidingsrichtingen sneller een stage vinden dan autochtone studenten, zelfs tot vier weken korter.

Wanneer we het verschil in zoektijd voor een leerbaan bij een bbl-opleiding bekijken, dan blijkt de zoekduur tussen allochtone en autochtone studenten vrij-

tabel 2: gemiddelde duur tot de eerste stage in weken

Leerweg/sector	autochtone	niet-westers allochtone	westers allochtone
bol			
economie	25	26	25
groen	12	14	14
techniek	24	20	21
zorg en welzijn	20	22	20
bbl			
economie	4	5	4
groen	3	3	3
techniek	2	3	3
zorg en welzijn	3	2	3

wel gelijk. Allochtone studenten zoeken in de richtingen economie en techniek gemiddeld een week langer naar een leerbaan dan autochtone studenten. In de richting zorg en welzijn vinden allochtone studenten gemiddeld een week eerder een leerbaan dan autochtone studenten. In de groene sector is de zoekduur gelijk.

Afstand tot leerbedrijf

Is er een verschil in reisbereidheid? De reisafstand naar het leerbedrijf is hiervoor een mogelijke indicator. Uit onze gegevens (tabel 3) blijkt dat autochtone studenten over het algemeen gemiddeld iets verder reizen naar hun leerbedrijf dan allochtone studenten.

Dit komt met name bij de bol-opleidingen voor. Over het algemeen leggen autochtone studenten drie kilometer meer af voor hun stage dan allochtone studenten. Het grootste verschil is zichtbaar in de richting economie in de bol-variant, waarin allochtone studenten gemiddeld zeven kilometer minder reizen naar hun leerbedrijf dan autochtonen. Het percentage autochtone studenten met een stage buiten de eigen regio is hoger dan onder allochtone studenten. Dit kan de kortere zoekduur van

autochtone studenten wellicht gedeeltelijk verklaren, omdat de kans op slagen groter is wanneer ook leerbedrijven buiten de eigen regio worden benaderd.

Conclusie

Het is van groot belang dat de arbeidsmarkt open staat voor alle jongeren en hun talenten. Juist het mbo waar het praktijkleren het hart van de opleiding is, biedt kansen. Uit de bovenstaande gegevens blijkt dat veel allochtone jongeren hun weg al vinden in het mbo. Het is opvallend dat de zoekduur voor het vinden van de eerste stage of leerbaan nagenoeg gelijk is voor allochtone en autochtone jongeren. Dat gegeven biedt zeker mogelijkheden voor allochtone jongeren. Als daarnaast enkele bovenstaande opvallende verschillen tussen de schoolloopbaan van allochtone en autochtone studenten worden weggenomen, kan hun latere positie op de arbeidsmarkt sterk verbeteren.

Met een keuze voor een bbl-opleiding kunnen, vooral veel allochtone, studenten de kans vergroten om een potentiële werkgever hun capaciteiten te tonen en na hun opleiding in dienst te blijven van het leerbedrijf. Meer deelname aan de bbl-leerweg in combinatie met studierichtingen met arbeidsmarktperspectief lijkt grote mogelijkheden te bieden voor het verhogen van de arbeidsmarktaandeel van allochtone studenten en het verlagen van de hogere werkloosheidscijfers.

Bij de loopbaanoriëntatie van allochtone jongeren is de voorlichting over kansrijke studierichtingen wel gangbaar, maar het benadrukken van het betere arbeidsmarktperspectief van bbl-opleidingen is tot nu toe onderbelicht. De rol die een bbl-keuze kan spelen bij het verbeteren van de arbeidsmarktpositie is een inzicht dat zijn weg moet vinden binnen onderwijsinstellingen, bij leerbedrijven én bij studenten.

tabel 3: reisafstand in kilometers tussen woonadres en stageplaats

Leerweg/sector	autochtone	niet-westers allochtone	westers allochtone	totaal
bbl				
economie	9	10	11	10
groen	11	13	12	11
techniek	14	14	14	14
zorg en welzijn	10	8	10	10
bol				
economie	17	10	16	15
groen	12	11	15	12
techniek	16	12	17	15
zorg en welzijn	10	8	10	9
totaal	13	10	13	12

Stage- en leerbanenmarkt

Met uitzondering van de richting pedagogisch medewerker kinderopvang is het voor veel studenten in zorgopleidingen lastig een stageplaats te vinden. In een andere grote opleidingsrichting, de economisch administratieve beroepen, hebben leerbedrijven voor de hogere mbo niveaus. In deze richting loont het dus zeker om door te leren. In detailhandel zijn voor alle verkoop- en managementopleidingen meer dan voldoende stageplaatsen beschikbaar.



Zorg, welzijn en sport

Voor studenten in veel zorgopleidingen is het moeilijk een stageplaats te vinden. Er zijn vooral minder stageplaatsen voor eerstejaars studenten. Deze studenten vragen meer begeleidingscapaciteit van leerbedrijven dan ouderejaars, terwijl het beschikbare personeel als gevolg van bezuinigingen terugloopt. Voor verpleegkundigen op niveau 4 is het aantal studenten de afgelopen jaren bovendien sneller gegroeid dan het aanbod van stageplaatsen. De welzijnsopleidingen hebben te maken met een verder dalend aantal studenten. De kans op het vinden van een geschikte stageplaats is hierdoor weinig verbeterd. Vooral de kans op stage voor studenten sociaal-maatschappelijke dienstverlening en pedagogisch medewerker jeugdzorg is matig. Uitzondering is de opleiding pedagogisch medewerker kinderopvang niveau 3. Voor doktersassistenten zijn de kansen op een stageplaats matig. Voor de tandarts- en apothekersassistenten is de kans op stage landelijk voldoende. Studenten sport- en bewegen hebben eveneens voldoende kans op stage.



Economisch administratief, ICT en veiligheid

Het lichte administratieve werk verdwijnt steeds meer door automatisering. Bij de financieel administratieve beroepen ligt het accent meer op controle. Bedrijven geven vaak de voorkeur aan de hogere mbo niveaus. De stageperspectieven voor studenten van de economisch administratieve niveau 2 opleidingen zijn

slecht. Bedrijven zien het aanbieden van een stageplaats niet als investering in toekomstig personeel, maar doen dit uitsluitend vanuit maatschappelijk belang. In de ICT is de kans op een leerplaats gering voor studenten op de niveaus 2 en 3. Het aantal plaatsen staat onder druk door de afnemende werkgelegenheid en het te grote aantal studenten. Ook de kwaliteit van de opleiding sluit niet altijd aan bij de wensen van de stage biedende organisaties. Ook het aantal stageplaatsen in de juridische richting staat onder druk als gevolg van automatisering en overheidsinstanties bezuinigen waardoor er minder stageplaatsen worden aangeboden. Sommige organisaties geven de voorkeur aan hbo'ers en academici bij het aanbieden van stageplaatsen. Het aantal leerplaatsen in de publieke veiligheid is minimaal voor de opleiding 'toezichhouder'. Leerbedrijven willen toezichttaken combineren met 'handhaving'. Het aantal onderwijsinstellingen dat deze opleiding aanbiedt en het aantal opgeleide studenten is te groot in verhouding tot de vraag op de arbeidsmarkt. In de richting particuliere beveiliging zijn voor studenten van de opleiding coördinator beveiliging de kansen op een leerplaats minimaal. Bedrijven in de particuliere beveiliging bieden weinig of geen stageplekken aan. Met name de MKB bedrijven, kleine organisaties, bieden geen ruimte voor 'coördinatoren'. Grotere organisaties in de particuliere beveiliging leiden hun eigen personeel op tot coördinator.



Installatie-, elektro- en metaaltechniek

De deelname aan Kenteq-kwalificaties is in 2014 gestegen ten opzichte van 2013 (+2,9 procent). Dit komt door een flinke toename van het aantal bol-studenten (+9,8 procent). Het aantal bbl-studenten is daarentegen afgenomen (-4,2 procent). In de installatietechniek daalde het aantal mbo-studenten met 6,6 procent. In de elektrotechniek was de daling iets

minder (-2,0 procent). Het aantal studenten metaaltechniek steeg behoorlijk (+6,4 procent). Het aantal mbo-studenten nam het meest toe voor de kwalificatiedossiers middenkader engineering en machinebouw mechatronica. Het dossier installeren liet de grootste afname zien. In het algemeen zijn er voldoende bpv-plaatsen. Het aanbod is het minst ruim in de installatietechniek. Uit de registratie van bpv-overeenkomsten in BRON blijkt dat dit deels wordt opgevangen door een verschuiving van bbl naar bol.



Handel, textiel en mode

In detailhandel zijn voor alle verkoop- en managementopleidingen meer dan voldoende stageplaatsen beschikbaar. Studenten van de opleiding tot ondernemer detailhandel (niveau 4) hebben soms wat meer moeite om een leerplaats te vinden. Voor interieuradviseur (niveau 4) worden in de meeste regio's nog steeds teveel studenten opgeleid in verhouding tot het aanbod van leerplaatsen. In de groothandel zijn voor logistieke en commerciële functies op niveau 1 t/m 3 voldoende stageplaatsen beschikbaar. Krapte is er vooral op niveau 4. Studenten van de opleidingen (junior) accountmanager en vestigingsmanager groothandel moeten veel moeite doen om een stageplaats te vinden. Ook is het voor assistent managers internationale handel moeilijker geworden om een leerplaats te vinden. De mode, interieur en tapijtindustrie biedt over het algemeen stageplaatsen voor een beperkte groep studenten. Doordat er in de meeste regio's teveel studenten worden opgeleid voor de mode- en interieurindustrie ontstaan er tekorten op niveau 4. Vooral studenten van de opleidingen specialist mode en maatkleiding en medewerker styling hebben moeite met het vinden van een geschikte stageplaats in de eigen regio. Voor opleidingen in de tapijt- en textielindustrie zijn voldoende leerplaatsen beschikbaar. Voor deze deelbranche volgt jaarlijks een kleine groep studenten een bbl-opleiding.

Leerbanen en stageplaatsen

Waar in de barometer de term leerbaan wordt gebruikt wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm krijgt in bbl-opleidingen: meestal vier dagen werkend leren met een arbeidsovereenkomst en één dag naar school. Waar stageplaats wordt gebruikt wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm wordt gegeven in de bol-opleiding: een periode van een aantal weken tot een half jaar onafgebroken werkzaam in een bedrijf, maar zonder arbeidsovereenkomst op enig moment tijdens de opleiding. Waar leerplaats wordt gebruikt, wordt beide bedoeld: een beschikbare plaats bij een bedrijf voor een leerling.

Voedsel, natuur en leefomgeving

In het groene domein nemen de kansen voor het vinden van een leerbaan af. Het aantal studenten dat een bbl-opleiding volgt is in 2014 (peildatum 1 oktober) opnieuw stevig gedaald, dit is zichtbaar in alle sectoren. Er is een verschuiving waarneembaar naar bol. Bedrijven hebben minder mogelijkheden om studenten te begeleiden en stellen hogere eisen, bijvoorbeeld zichtbaar in de binnenteelt. Er is een afnemende behoefte aan stagiaires in de detailhandel (waaronder dierenspecialisten) en in de groenvoorziening (waaronder gemeenten). Ook zijn als gevolg van omzettingen minder leerbedrijven beschikbaar in de binnenteelt (snijbloemen). In de akkerbouw en buitenteelt, intensieve veehouderij, milieu en dierverzorging is het aantal stages stabiel.



Uiterlijke verzorging

Het totaal aantal erkende leerbedrijven in de uiterlijke verzorging is toegenomen. Dit geldt voor alle opleidingen en niveaus. Per branche verschilt de kans op een leerplaats. Voor de kappers is deze in balans, voor schoonheidsspecialisten en grimeurs is het moeilijker. Het aantal bbl-studenten loopt sterk terug. Grotere salons met relatief veel stageplekken, hebben door de crisis minder mogelijkheden. De verwachting is dat het voor studenten schoonheidsspecialiste moeilijk wordt om aan een leerplaats te komen. In verhouding tot het aantal studenten zijn er relatief weinig erkende leerbedrijven. Voor pedicures lijken de perspectieven goed, maar dit komt mede doordat het aantal reguliere studenten terugloopt. Er wordt veel opgeleid via particuliere onderwijsinstellingen.



Hout en meubel

De meeste leerbedrijven leiden op voor eigen personeelsvoorziening op korte termijn. Door het dalen van de personeelsbehoefte staken veel bedrijven hun opleidingsactiviteiten, zeker in de bbl. Omdat langzaam maar zeker de markt (in de interieurbouw) iets aantrekt, zijn bedrijven meer bereid stageplekken aan te bieden. In enkele gevallen begint er zelfs ruimte te komen voor bbl'ers. SH&M heeft de scholingsfondsen in

de timmer- en meubelindustrie bij meerdere gelegenheden aangeboden te helpen bij het formuleren en uitvoeren van de sectorplannen. In beide branches zijn inmiddels sectorplannen goedgekeurd. De scholingsfondsen hebben alleen gebruik gemaakt van onze informatie over deelname aan opleidingen. De sectorplannen lijken vooralsnog geen extra instroom in de bbl op te leveren.



Bouw en Infra

De bouw- en infrasector kent een lange traditie van opleiden door leerbedrijven in de bbl. Hierdoor is er een directe relatie tussen de arbeidsmarkt en de beroepsopleidingen. Faillissementen en verlies aan productie raakt het aantal leerbedrijven. Bedrijven hebben door de crisis andere prioriteiten dan opleiden en hebben eenvoudig minder opleidend werk. De neergaande conjunctuur van de afgelopen jaren heeft tot gevolg gehad dat de instroom van studenten afnam op niveau 1 t/m 3. Roc's en opleidingsbedrijven hebben het verlies aan instroom proberen te ondervangen door studenten op te leiden via de meer theoretische bol-route. De bol-opleidingen compenseren de afname van de bbl niet. Na jaren van scherpe daling zien we dit schooljaar weer een stijging van de bbl. Met het aantrekken van de instroom in de bbl, neemt direct de instroom in de bol af.



Creatieve industrie

In de creatieve industrie zijn er tekorten aan stageplaatsen. Bij de gamingbedrijven speelt verder de sterke groei in hbo- en mbo-opleidingen, waardoor de vraag naar stageplaatsen sterk is toegekomen. De groei van het aantal gamebedrijven blijft achter bij het aantal opgeleiden.



Afbouw en onderhoud, schoonmaak, presentatie en communicatie

In de richting schilderen, onderhoud en afbouw is sprake van een enorme toename van flexibel personeel waardoor het aantal leerbanen afneemt. Bedrijven willen nog wel opleiden, maar minder investeren. Er is sprake van een verschuiving van de bbl naar de bol. Een baan vinden na het afstuderen is na het volgen van een bol opleiding lasti-

ger, omdat het vak het best in de praktijk geleerd wordt. In de sectoren afbouw, schilderen en onderhoud zijn samenwerkingsverbanden van erkende leerbedrijven actief. Deze samenwerkingsverbanden plaatsen studenten uit bij leerbedrijven voor het praktijkgedeelte van de opleiding. Op deze manier delen de bedrijven het risico en kunnen studenten gegarandeerd hun opleiding afmaken. Al jaren is er een afname van het aantal studenten in de bouwgerelateerde sectoren. Daardoor zijn er minder leerplaatsen nodig. Tegelijkertijd is het werkaanbod in het voorjaar en de zomer groter en is er meer vraag naar personeel en studenten om het vak in de praktijk te leren. Over het algemeen zijn er in de sectoren reclame, presentatie en communicatie voldoende stageplaatsen. Het aantal erkende leerbedrijven is toegenomen en het aantal studenten is voor het eerst in jaren iets gedaald. Niet in alle regio's zijn er voldoende erkende leerbedrijven. Ook heeft de toename van het aantal zzp'ers een negatief effect op het aantal beschikbare stageplaatsen. Hoewel er steeds meer vraag is naar opgeleid personeel is het aantal schoonmaakstudenten dat een bekostigde mbo-opleiding volgt de afgelopen jaren gedaald. Niet in alle regio's worden opleidingen schoonmaak en glazenwassen aangeboden. Over het algemeen zijn er voldoende erkende schoonmaakbedrijven en leerplaatsen beschikbaar.



Gezondheids-, creatieve en ambachtelijke techniek

Voor deze vaak kleinschalige specialistische opleidingen zijn er over het algemeen voldoende leerplaatsen en is de leerbanenmarkt in evenwicht. Meer dan tweederde van de werkzame personen in zeldzame specialistische beroepsgroepen is zzp'er. Daardoor zijn studenten op deze groep ondernemers aangewezen wanneer zij een leerplaats zoeken. Dit maakt het vinden en organiseren van leerplaatsen lastig, terwijl er in principe voldoende plekken binnen de kleinschalige specialistische opleidingen zijn. Dat geldt zowel voor bol- als bbl-studenten en met name in de creatieve techniek. In de gezondheidstechniek is er enige terughoudendheid bij bedrijven bij het aannemen van bbl-studenten. Zorgverzekeraars stellen strengere eisen aan vergoedingen en ook de vergoedingen zelf staan onder druk. SOS Vakmanschap en de SVGB sturen aan op duurzame onderwijsoplossingen voor deze problematiek.

Lees verder op pagina 8.

Kans op stage- en leerbanen in de verschillende regio's in Nederland juni 2015

Branche	Noord	Oost	Middenwest	Noordwest	Zuidwest	Zuidoost	Nederland
Zorg	Orange	Orange	Orange	Light Blue	Orange	Orange	Orange
Welzijn	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue
Dokter-, apotheek-, tandartsassistenten	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Yellow
Sport	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Yellow	Light Blue
Economisch administratief	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
ICT	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Veiligheid	Yellow	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Installatie-, elektro- en metaaltechniek	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Detailhandel food en non food	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Dark Blue	Light Blue
Groothandel food en non food	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Yellow	Yellow	Light Blue	Light Blue
Textielindustrie	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Mode-industrie	Red	Orange	Orange	Orange	Red	Red	Orange
Groene ruimte	Dark Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Bloemen en tuincentra	Dark Blue	Light Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Voedingsindustrie	Dark Blue	Green	Dark Blue	Green	Green	Green	Green
Plantenteelt	Dark Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Dierverzorging	Yellow	Orange	Light Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Yellow
Veehouderij en paardenhouderij	Dark Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Kapper	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue
Schoonheidspecialist	Red	Red	Yellow	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow
Pedicure	Green	Green	Dark Blue	Green	Green	Green	Green
Bouw en infra	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Hout en meubel	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Uitgeven, vormgeven en printmedia	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Av, multimedia en gaming	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Artiesten, theater en evenementen	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Gezondheidstechniek	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Creatieve en ambachtelijke techniek	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Afbouw en onderhoud	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Reclame en presentatie	Yellow	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue
Schoonmaak en glazenwassen	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Carrosserie	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Mobiliteit	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Procestechiek	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Dark Blue	Dark Blue
Laboratoria	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange
Fotonica	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Transport en logistiek	Red	Dark Blue	Green	Green	Green	Dark Blue	Dark Blue
Scheepvaart	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Horeca	Green	Dark Blue	Green	Green	Green	Dark Blue	Green
Bakkerij	Orange	Yellow	Light Blue	Light Blue	Orange	Light Blue	Light Blue
Reizen	Yellow	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Recreatie	Yellow	Dark Blue	Light Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Light Blue
Facilitaire dienstverlening	Dark Blue	Light Blue	Light Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Light Blue
Verssectoren	Green	Green	Green	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue

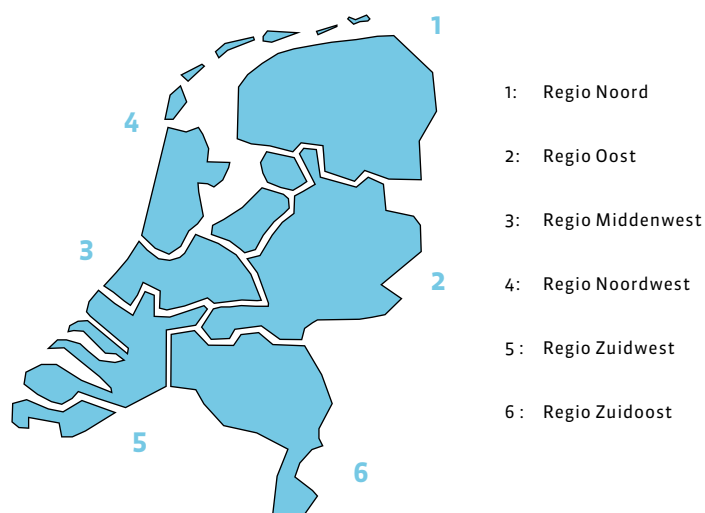
SBB Barometer

Vier keer per jaar brengt SBB de partijen in het veld van arbeidsmarkt en beroepsonderwijs op de hoogte van de actuele stand van zaken op de stageplaatsen- en leerbanenmarkt. Alle SBB Barometers kunt u vinden op Kansopwerk.nl. Ruim 800 medewerkers van de zeventien kenniscentra verzamelen de informatie die leidt tot 264 branche-regioscores van 44 branches in zes districten. De vorige rapportage was in februari 2015. De volgende SBB Barometer komt uit in oktober 2015.

Kenniscentrum	Aantal leerbedrijven per kenniscentrum*	waarvan buitenlands
Calibris	58.774	1.317
ECABO	45.528	1.008
Kenteq	19.849	171
KC Handel	35.269	735
Aequor	24.987	1.308
KOC	10.756	190
Fundeon	9.222	102
SH&M	3.464	59
GOC	11.578	475
SVGB	4.257	53
Savantis	12.761	213
VOC	1.735	3
Innovam	10.763	14
PMLF	4.294	95
VTL	8.854	355
Kenwerk	21.649	2.165
SVO	3.278	6
Totaal	287.018	8.269

* In dit aantal zijn de leerbedrijven die bij meerdere kenniscentra erkenningen hebben vaker meegeteld. Het totaal aantal unieke leerbedrijven in juni 2015 is 235.355.

Gemiddelde situatie van kans op stage- en leerbanen per regio in Nederland



Legenda tabel

- Er zijn meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal studenten.
- Over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, bij sommige opleidingen is er evenwicht.
- Over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen.
- De vraag naar en het aanbod aan stageplaatsen en leerbanen zijn in evenwicht.
- Over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er een tekort.
- Over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen.
- Over het algemeen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er evenwicht.
- Er is een tekort aan stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal studenten.



Proces-, laboratoriumtechniek en fotonica

Voor studenten in laboratoriumopleidingen is het lastig een stageplaats te vinden. Dit heeft onder andere te maken met een toenemend aantal studenten dat kiest voor deze opleidingen. PMLF en opleidingsfonds OVP nemen het initiatief om extra stageplaatsen te creëren. Daarnaast voeren ze onderzoek uit onder de leerbedrijven (laboratoria) om meer inzicht te krijgen in de stagecapaciteit en de factoren die een rol spelen bij het ontstaan van een tekort aan stageplaatsen. In enkele regio's is het lastig een stageplaats te vinden voor medewerkers operationele techniek, operator A, operator C en fotografie.



Horeca, bakkerij, recreatie, reizen en facilitaire dienstverlening

In een aantal regio's is er sprake van een tekort aan leerplaatsen in de richting bakkerij, vooral door de toename van het aantal studenten. De opleiding is de laatste jaren in populariteit gestegen. In de bakkerij is vooral vraag naar zelfstandige broodbakkers, maar de meeste studenten kiezen liever voor de richting banketbakkerij. In de horeca zijn ruim voldoende leerplaatsen beschikbaar. De vraag en aanbod van leerplaatsen is over het algemeen in evenwicht. De recreatie is een seizoensgebonden sector en dat is ieder seizoen merkbaar in het aanbod van leerplaatsen. In de facilitaire dienstverlening is de vraag naar en het aanbod van leerplaatsen in evenwicht. Wel is er in sommige richtingen sprake van verdringing door hbo studenten.



Transport, logistiek en scheepvaart

De verdergaande internationalisering van de maritieme arbeidsmarkt, het uitvlaggen van schepen naar fiscaal aantrekkelijke landen, internationale wet- en regelgeving en de aanhoudende economische crisis zijn debet aan het tekort aan stageplaatsen. Relatief weinig onderwijsinstellingen bieden de opleiding planner aan. Studenten planners zijn nauwelijks beschikbaar. De afgelopen zes jaar zijn zwaar geweest voor veel (leer)bedrijven. De begeleiding van stu-

denten werd soms als goedkoop alternatief beschouwd voor vaste krachten. Inmiddels is er een kentering zichtbaar naar investering in werkkrachten. Bedrijven lijken zich meer bewust te worden van de gevolgen van ontgroening en vergrijzing. Bedrijven maken kwaliteitslagen en willen ook mbo 4 en hbo studenten. In Limburg zijn er vooral stagetekorten op logistiek gebied en dan met name voor de opleiding logistiek supervisor. Dat komt door de meer dan verdubbeling van het aantal studenten.



Mobiliteit

Bij bedrijven is er niet altijd voldoende werk om studenten op te leiden. Dit geldt vooral voor de grotere opleidingen zoals autotechniek. Op niveau 4 moeten studenten concurreren met voldoende aanbod van ervaren vakpersoneel op de arbeidsmarkt. Voor bedrijven is het moeilijk vast personeel te ontslaan en studenten aan te nemen.



Carrosserie

Op regionaal niveau zijn er voor de verschillende richtingen projecten opgestart vanuit de samenwerking bedrijfsleven en scholenveld. Vanuit de sociale partners worden deze projecten ondersteund. Zo is voor carrosseriebouw iemand aangesteld om leerbedrijven en studenten te werven voor alle onderwijsinstellingen.



Verssectoren

In de verssectoren is de kans op een leerplaats ruim voldoende. Binnen de branches verschilt de bereidheid om op te leiden.

Arbeidsmarkt

Het herstel op de arbeidsmarkt gaat verder, zij nog steeds op een lage snelheid. Er is volgens het CBS al vier kwartalen sprake van banengroei, maar de omvang is nog steeds lager dan het niveau van 2011. De uitzendbureaus kennen de grootste groei, de zorg kent de grootste krimp. Positief is verder dat het aantal vacatures in het eerste kwartaal 2015 groter is dan drie maanden daarvoor.



Zorg, welzijn en sport

Naar verpleegkundigen is meer vraag dan dat er aanbod is op de arbeidsmarkt. Dat betekent een gunstig baanperspectief voor studenten verpleegkunde. Het arbeidsmarktperspectief van de andere zorgopleidingen is minder gunstig. Er dreigt een overschot aan personeel te ontstaan. Dit geldt vooral voor niveau 1 en 2 en medewerkers maatschappelijke zorg op niveau 3. Ook de sector welzijn kent een ongunstig perspectief. Vooral recent gediplomeerden sociaal cultureel werk, sociaal maatschappelijke dienstverlening en onderwijsassistent komen moeilijk aan werk in het verlengde van hun opleiding. In de kinderopvang nam het aantal vacatures in 2014 voor het eerst in jaren toe. Toch is er een overschot aan pedagogisch medewerkers niveau 3. Jeugdzorg heeft een onzeker toekomstperspectief door de nieuwe jeugdwet. Voor dokters- en tandartsassistenten is de kans op werk voldoende. Apothekersassistenten hebben minder kans op werk. De richting sport en beweging niveau 3 biedt voldoende kansen. Voor niveau 2 en 4 geldt een matig tot gering perspectief. Op niveau 4 biedt de richting trainer en coach de meeste kansen op een baan.



Economisch administratief, ICT en veiligheid

Binnen het economisch-administratieve segment wordt voor de richting commerciële beroepen de grootste vacaturegroei verwacht, gemiddeld 7procent per jaar, gevolgd door de richting ICT en Media (6,7 procent). De verwachte groei voor de richtingen secretariële beroepen (2,5 procent) en financieel-administratieve beroepen (4,1 procent) blijft daarbij achter. Met name de kwalificaties commercieel medewerker binnendienst (3), contactcenter medewerker (3) en junior accountmanager (4) kennen in alle districten een zeer krappe arbeidsmarkt. De arbeidsmarktinstroom is relatief beperkt, terwijl het aantal geregistreerde vacatures voor deze kwalificaties juist groot is. De perspectieven voor schoolverlaters in deze richtingen zijn dan ook gunstig. Bij ICT hebben studenten van de niveau 4 opleidingen, met uitzondering van de opleiding particulier digitaal onderzoeker, de beste perspectieven op werk dat aansluit op de opleiding. De kansen voor studenten van

de ICT niveau 2 opleiding zijn beperkt, er is meer aanbod dan vraag. De budgetten voor veiligheid (bijvoorbeeld publieke veiligheid) staan onder druk. Met name objectbeveiliging is teruggelopen. Bij defensie is het aantal opleidingsplaatsen en banen hoger dan het aantal (afgestudeerde) studenten.



Installatie-, elektro- en metaaltechniek

De signalen over verbetering van de arbeidsmarkt in de metaal- en elektrotechnische industrie op korte termijn zijn niet eenduidig. De conjunctuurenquête van het CBS laat nog weinig verandering zien. Er zijn nog net iets meer bedrijven die het komende kwartaal een afname van hun personeelsbestand voorzien dan bedrijven die een toename verwachten. Metaalunie en de Stichting A+O van de metalelektro zijn op basis van eigen peilingen redelijk optimistisch over de werkgelegenheidsontwikkeling in de metaalbewerking en metalelektro. Voor de installatiebranche signaleert de Monitor Bouwketen van het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) nu ook een verbetering in de werkgelegenheidsverwachting. Het aantal jonge werkloze mbo'ers dat een baan zoekt in de metaal-, elektro- en installatietechniek is de afgelopen drie maanden niet veel veranderd. Het ligt nu 19 procent lager dan een jaar geleden. Op langere termijn is het arbeidsmarktperspectief voor gekwalificeerd personeel gunstig. De instroom van gediplomeerden is laag, vergeleken met de verwachte vervangingsvraag.



Handel, textiel en mode

Voor gediplomeerde jongeren in de detailhandel is het perspectief op een baan gunstig, vooral voor verkoopfuncties waarvoor niet veel werkervaring is vereist. Bedrijven vullen hun vacatures graag op met jongeren, deels ook vanuit kostenoverweging. Ook voor gediplomeerde afdelings- en filiaalmanagers zijn er voldoende vacatures beschikbaar. Gediplomeerde interieuradviseurs zullen wat vaker op zoek moeten naar een baan die niet direct in het verlengde van hun opleiding ligt. Ook de werkgelegenheid in de groothandel trekt aan. Gediplomeerde (assistent) logistiek medewerkers, commercieel medewerkers en (junior) accountmanagers hebben de beste kansen op een baan in het verlengde

van hun gevolgd opleiding. Het aantal vacatures voor logistiek teamleider is sterker gedaald. Gediplomeerde vestigingsmanagers zullen vaker op een langer niveau beginnen, voor deze functie is relevante werkervaring vereist. Het aantal vacatures in de textiel en mode is gering, maar stabiel. Omdat het aanbod regionaal beperkt is, zijn gediplomeerden vaak genooddacht om buiten hun eigen regio op zoek te gaan naar een baan die aansluit bij hun opleiding. De mode-industrie biedt vooral baankansen voor gediplomeerde assistent medewerkers en basised medewerkers mode, maatkleding en voor medewerkers styling. De tapijt- en textielindustrie biedt (voor een beperkte groep) kansen voor gediplomeerde operators textiel en commercieel medewerkers buitendienst textiel.



Voedsel, natuur en leefomgeving

De verschillen tussen de diverse opleidingsrichtingen binnen de groene sector zijn groot. Zo is er nauwelijks werkloosheid onder gediplomeerden in de richting veehouderij en plantenteelt. De werkloosheid onder gediplomeerden diervverzorging en dierenarts assistent paraveterinair is hoog. In het groene domein is een groeiende praktijk om tijdelijke contracten aan te bieden (zoals in de groene ruimte) en zzp'ers in te huren, zoals in de veehouderij.



Uiterlijke verzorging

Het aantal bedrijven in de sector uiterlijke verzorging neemt toe. De werkgelegenheid voor kappers is iets afgenomen. De arbeidsmarkt voor schoonheidsspecialisten lijkt te verzadigen. Na een jarenlange groei van bedrijvigheid en werkgelegenheid lijkt er sprake te zijn van stabilisering. Het aantal studenten en gediplomeerden is de laatste jaren behoorlijk gestegen. Gediplomeerde schoonheidsspecialisten zullen op de arbeidsmarkt knelpunten ervaren als ze in hun vakgebied aan de slag willen. Het aantal bedrijven met personeel is beperkt en daarmee ook de vervangingsvraag. Vanwege de stijgende studenten aantallen is de verwachting dat deze problematiek de komende jaren zal aanhouden. Het aanbod van mensen met een vakopleiding in de sector uiterlijke verzorging is groter dan de vraag van het bedrijfsleven. Het werken in de sector uiterlijke verzorging is vooral werken als zelfstandig ondernemer.



Hout en meubel

Bedrijven zijn nog altijd terughoudend om nieuw personeel aan te nemen, zeker als er een alternatief bestaat in de vorm van zzp'ers en uitzendkrachten. De vaste kern van medewerkers wordt aangevuld met flexwerkers. Vacatures zijn er vooral voor breed geschoolde medewerkers op niveau 3 en 4 met ervaring.



Fundeon

Bouw en infra

Het arbeidsmarktperspectief van studenten met een bouw- of infraopleiding neemt toe. Dit komt mede voort uit de uitbreidingsvraag. De bouw heeft na vijf jaren van diepe crisis de weg omhoog gevonden. Het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) voorspelde een jaar geleden dat 2014 een overgangsjaar zou worden. Die verwachting is in positieve zin uitgekomen, want 2014 laat een voorzichtig herstel van de bouwproductie zien. Doordat in 2014 de afgifte van bouwvergunningen flink is toegenomen, zal dit waarschijnlijk in 2015 en 2016 resulteren in een toename van de woningproductie. Dat de bouw voorzichtig aantrekt, blijkt ook uit de toename van het aantal vacatures in de bouwnijverheid. Studenten hebben dan ook een gunstig perspectief op een baan. Naar verwachting zullen bedrijven als eerste een beroep doen op de flexibele schil van uitzendkrachten, gedetacheerden en zelfstandigen zonder personeel (zzp). Zelfstandigen hebben door de recessie en het ruime aanbod van arbeidskrachten hun tarieven verlaagd. Als de vraag over langere tijd blijft toenemen, zullen zzp'ers hun tarieven verhogen en zal het voor bedrijven weer aantrekkelijker worden om zelf personeel in dienst te nemen. Het zal mede afhangen van de effecten van de wet werk en zekerheid die per 1 juli 2015 wordt ingevoerd. Tijdelijke werkrachten zullen waarschijnlijk eerder een vaste aanstelling krijgen.



Creatieve industrie

Voor de opleiding artiest (alle uitstromen) geldt dat door bezuinigingen van de overheid en terughoudendheid bij bedrijven en andere particuliere partijen in het beschikbaar stellen van fondsen, er een

Vervolg op pagina 10.

Kansrijke beroepen

Beroep	Niv.	Sector
MBO-verpleegkundige	4	Zorg
IG-Verzorgende	3	Zorg
Maatschappelijke Zorg	4	Zorg
Commercieel medewerker binnendienst	3	Economisch-administratief
Contactcenter medewerker	3	Economisch-administratief
Commercieel medewerker bank- en verzekeringswezen	4	Economisch-administratief
Servicemonteur installatietechniek	3	Techniek
Servicemonteur elektrotechniek	3	Techniek
Servicetechnicus werktuigbouw	4	Techniek
Verkoper	2	Detailhandel Food/Non Food
Aankomend verkoopmedewerker	1	Detailhandel Food/Non Food
Verkoopsspecialist detailhandel	3	Detailhandel Food/Non Food
Teelt	2,3,4	Plantenteelt
Voedingsmiddelenindustrie	2,3,4	Voedingsindustrie
Veehouderij	2,3,4	Veehouderij
Kaderfunctionaris bouw, infra en gespecialiseerde aannemerij	4	Bouw en infra
Timmerman	2,3	Bouw en infra
Middenkaderfunctionaris bouw & infra	4	Bouw en infra
Meubelmaker/(scheeps)interieur- bouwer	2,3	Hout en meubel
Werkvoorbereider meubel- en timmerindustrie	4	Hout en meubel
Opticien	4	Gezondheidstechniek
Audicien	4	Gezondheidstechniek
Medewerker steriele medische hulpmiddelen	3	Gezondheidstechniek
Carrosseriebouwer	2	Carrosserie
Autoschadetechnicus	3	Carrosserie
Eerste Autotechnicus	3	Mobiliteit
Bedrijfsautotechnicus	2	Mobiliteit
Autotechnicus	2	Mobiliteit
Allround operationeel technicus	4	Procestechiek
Operator B, C	3,4	Procestechiek
Chauffeur goederenvervoer	2	Transport en logistiek
Logistiek medewerker	2,3	Transport en logistiek
Planner wegtransport	3	Transport en logistiek
Zelfstandig werkend kok	3	Horeca
Medewerker facilitaire dienst	2	Horeca
Kok	2	Horeca
Verkoopmedewerker vers- speciaalzaak	2	Verssectoren
Productiemedewerker versdetail- handel	2	Verssectoren
Productiemedewerker vers- industrie/ voedingsoperator	2	Verssectoren

Kijk op barometer.s-bb.nl voor het volledige (regionale) overzicht.

Tekorten aan leerplaatsen

Beroep	Niv.	Sector
MBO-verpleegkundige	4	Zorg
Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen	4	Welzijn
Doktersassistent	4	Zorg
Medewerker ICT	2	Economisch-administratief
Financieel administratief medewerker	3	Economisch-administratief
Bedrijfsadministratief medewerker	2	Economisch-administratief
Vestigingsmanager groothandel	4	Groothandel Food/Non Food
Interieuradviseur	4	Detailhandel Food/Non Food
Specialist mode/maatkleding	4	Mode- & Interieurindustrie
Assistent medewerker voedsel en leefomgeving (Groene detailhandel)	1	Bloemen en tuincentra
Medewerker dierverzorging	2	Dierverzorging
Ondernemer/manager recreatie- dieren	4	Dierverzorging
Schoonheidsspecialist	4	Schoonheidsspecialist
Schoonheidsspecialist	3	Schoonheidsspecialist
Ondernemend kapper	4	Kapper
Ontwerpend meubelmaker	4	Hout en Meubel
Assistent bouwen, wonen en onderhoud	1	Hout en Meubel
Meubelmaker/(scheeps) interieurbouwer	2	Hout en Meubel
Game Artist	4	AV, Multimedia en gaming
Mediavormgever	4	Reclame en presentatie
DTP	2,3	Reclame en presentatie
Autospuiter	2	Carrosserie
Autoschadehersteller	2	Carrosserie
Autotechnicus	2	Mobiliteit
Bedrijfsautotechnicus	2	Mobiliteit
Verkoopadviseur mobiliteitsbranche	3	Mobiliteit
Bedrijfsmanagement mobiliteitsbranche	4	Mobiliteit
Verkoopmanager mobiliteits- branche	4	Mobiliteit
Biotechnologisch analist	4	Laboratoria
Microbiologisch analist	4	Laboratoria
Analist klinische chemie	4	Laboratoria
Chauffeur goederenvervoer	2	Transport en logistiek
Logistiek teamleider, logistiek supervisor	3,4	Transport en logistiek
Planner wegtransport	3	Transport en logistiek
Leisure en Hospitality (-assistent, -host, -executive)	2,3,4	Recreatie
Front Office manager	4	Recreatie
Horeca-assistent	1	Horeca

Kijk op barometer.s-bb.nl voor het volledige (regionale) overzicht.

Vervolg van pagina 9.

sterke teruggang in financiële middelen is ontstaan. Er is sprake van een groeiende werkloosheid in de creatieve industrie. Deze situatie zal in de komende jaren naar verwachting niet snel verbeteren.



Afbouw en onderhoud, schoonmaak, presentatie en communicatie

Bij de sector schilderen en onderhoud blijft ondanks het min of meer stabiliseren van de

markt de werkgelegenheid nog fluctueren gedurende het jaar. Tijdens het voorjaar en de zomer trekt de kans op werk aan. Ook lijkt er langzaam sprake te zijn van een verbetering van de markt in het algemeen. Bedrijven zoeken vaak hun heil in (goedkope) flex-medewerkers en zzp'ers en de verwachting is dat de arbeidsmarkt nooit meer zo zal

worden als voor deze crisis. Ondanks het min of meer stabiliseren van de arbeidsmarkt is er wel groei van werkvoorraad merkbaar maar nog niet in de werkgelegenheid onder vast personeel. Omdat er de afgelopen jaren minder studenten zijn opgeleid is er voor de studenten die een diploma behalen wel perspectief op (flexibel) werk in de sector. Bbl-studenten krijgen vaak een arbeidscontract bij het bedrijf waar zij hun opleiding hebben gevolgd. Studenten kunnen vaak aan de slag via een uitzendbureau of als zzp'er. Sommige samenwerkingsverbanden van erkende leerbedrijven spelen ook een actieve rol om afgestudeerde studenten aan een baan te helpen. Door de verschuiving van bbl naar bol is het voor afgestudeerde bol studenten lastiger om qua praktische vaardigheden te concurreren op de arbeidsmarkt. De effecten van de crisis zijn duidelijk zichtbaar in de reclame en presentatiesector, vooral bij reclamebureaus, drukkerijen, uitgeverijen en winkelbedrijven. Bij internetbedrijven gaat het daarentegen relatief goed. Enerzijds zijn er veel faillissementen en opheffingen, maar anderzijds worden er nieuwe bedrijven (veelal zzp'ers) opgericht. Per saldo zijn het aantal bedrijven en de werkgelegenheid wel afgenomen. Een groot deel van de studenten stroomt na het behalen van een diploma door naar het hbo en komt niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Gezien het grote aantal studenten dat een opleiding in deze sectoren volgt is de concurrentie onder afgestudeerden groot. Door toenemende aandacht voor de kwaliteit van het werk in de schoonmaakbranche is er meer aandacht voor opleiden. In deze sector zijn er altijd kansen voor goed opgeleid personeel of specialistisch geschoold personeel. Als gevolg van de crisis is de afgelopen jaren een lichte stagnatie in de werkgelegenheid te zien: het aantal arbeidsjaren blijft min of meer stabiel. UWV verwacht voor de komende jaren een lichte groei in de sector. In de richting schoonmaak is het lastig voor bbl-studenten een volledige leerbaan te vinden. Vooral glazenwassen is in opkomst. De behoefte aan goed opgeleid personeel groeit en een bbl-diploma biedt na het afstuderen zeker een kans op een baan.



Gezondheids-, creatieve en ambachtelijke techniek

Deze veelal kleinschalige specialistische opleidingen zijn van belang voor Nederland. Deze beroepsgroepen bieden kansen aan starters op de arbeidsmarkt, maar ook aan zij-instromers. Deze mensen maken op latere leeftijd een bewuste keuze voor

een specialistisch beroep, waarvoor zij zich laten omscholen. Met name in de gezondheidstechniek is er vraag naar gekwalificeerde vakmensen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij schoenherstellers en opticiens. De verwachting is dat de vraag naar gekwalificeerde vakmensen de komende jaren zal stijgen door de vergrijzing. In de meeste creatieftechische- en ambachtelijke beroepen, waar veel zzp'ers werkzaam zijn, bestaat een kleine arbeidsmarkt voor gekwalificeerde vakmensen. Opvallend is de recente groei van grote service-ateliers van enkele horlogemerken. Deze ateliers hebben behoefte aan nieuwe uurwerktechnici.



Proces-, laboratoriumtechniek en fotonica

Gediplomeerde operators hebben voldoende kans op een baan. Laboranten en analisten moeten veel moeite doen om werk te vinden. In de mediasector werken veel fotografen en AV-specialisten bewust als zzp'er of hebben een éénmanszaak. Creatieve vakmensen met de juiste competenties maken een goede kans op een baan.



Horeca, bakkerij, recreatie, reizen en facilitaire dienstverlening

Voor de watersportindustrie binnen de recreatiebranche geldt nog steeds dat er een tekort is aan gekwalificeerd personeel. Dit komt met name door de vergrijzing. De branche klimt langzaam uit de recessie. Het aantal bbl-studenten is toegenomen het afgelopen jaar. De bakkerijsector kent een groep oudere werknemers en zelfstandig werkenden waarbij er weinig doorstroom is van nieuw personeel. De broodsector is voor studenten minder aantrekkelijk vanwege de onregelmatige werktijden. Het werkveld van de facilitaire dienstverlening is breed waarbij het grootste aanbod werk in de zorg is met een focus in de Randstad. Mbo-afgestudeerden moeten in deze beroepsgroep concurreren met hbo-gediplomeerden. In de reisbranche is het belangrijk om te specialiseren, omdat de klant immers zelf al het voorwerk doet op internet. Hierdoor ontstaat steeds meer behoefte aan anders opgeleide medewerkers, met beter ontwikkelde ICT-vaardigheden. Voor het in aantal afnemende retail 'reisbureau om de hoek' is de klant binnen krijgen en houden ontzettend belangrijk. Binnen de horeca blijft er vraag naar goed opgeleid bedienend perso-

neel (gastheer en gastvrouw), met goede communicatievaardigheden. Ook voor gediplomeerde koks zijn er voldoende kansen.



Transport, logistiek en scheepvaart

In diverse regio's waar transport & logistiek een grote sector is en bij de grote logistieke dienstverleners is er een groeiende behoefte aan goed geschoold personeel. Voor gediplomeerden van de zeescheepvaart en binnenvaart is er over het algemeen direct een baan. De vraag naar goede logistiek opgeleide medewerkers neemt in de regio Twente toe. Twee aanjagers, namelijk de toenemende handel via het internet en de trend in de industrie om de interne logistiek te moderniseren, stuwden deze vraag.



Mobiliteit

De arbeidsmarkt in de mobiliteit trekt nog niet aan. Mensen stellen de aanschaf van een auto uit. Ook onderhoud wordt uitgesteld of zo goedkoop mogelijk uitgevoerd. Kansen op werk zijn er voor bbl-studenten die blijven werken bij het leerwerkbedrijf en in het algemeen voor de (eerste) autotechnicus.



Carrosserie

De sector verloor afgelopen jaren gemiddeld ruim 10 procent van haar werkgelegenheid en ruim twee procent van de bedrijven. Deze tendens zette zich de afgelopen twee jaar versneld door. De economische situatie zet grote druk op de continuïteit van ondernemingen waardoor het behoud van de werkgelegenheid onder druk blijft.



Verssectoren

De sector verloor afgelopen jaren gemiddeld ruim 10 procent van haar werkgelegenheid en ruim twee procent van de bedrijven. Deze tendens zette zich de afgelopen twee jaar versneld door. De economische situatie zet grote druk op de continuïteit van ondernemingen waardoor het behoud van de werkgelegenheid onder druk staat.

Bedrijfsleven en beroepsonderwijs vormen de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Samen werken ze aan thema's als kwalificatiestructuur, examens, beroepspraktijkvorming en opleidingsaanbod. Daarmee optimaliseert SBB de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Met als doel: voldoende en deskundige vakmensen.

Postbus 7259
2701 AG Zoetermeer
079 329 40 00
www.s-bb.nl

Uitgave
© SBB, Zoetermeer,
juni 2015, jaargang 9

Redactie en vormgeving
SBB, Zoetermeer

Drukwerk
Bestenzet, Zoetermeer

Foto omslag
Hollandse Hoogte

ISSN
1879-7911

Voor meer informatie

over stage- en leerbanenmarkt:
Tamara Schellings (SBB)
079 329 40 21

over de arbeidsmarkt:
Ruud Baarda (SBB)
079 329 40 32

